

DUCHOVÉ OBLASTI SVĚTA A LIDSKÉ SEBEPOZNÁNÍ

5bħ fcdcgçZWfj X ř'a ný`Yb_m
Rudolf Steiner

Vůdčí myšlenky, jež byly v těchto týdnech rozeslány z Goetheana členům Anthroposofické společnosti, zaměřují pohled duše na bytosti duchových říší, s nimiž člověk souvisí směrem vzhůru právě tak, jako souvisí směrem dolů s říšemi přírody. Opravdové sebepoznání může člověka vést k těmto duchovým říším. A pokud člověk usiluje se správným zaměřením mysli o takové sebepoznání, dojde jím k porozumění pro poznatky, které anthroposofie tlumočí z náhledu do života duchového světa. Je jenom třeba pěstovat sebepoznání v jeho skutečném smyslu, ne jenom ve smyslu jakéhosi zírání do „nitra“.

Při takovém skutečném sebepoznání se setkáváme nejprve s tím, co žije v *paměti*. V myšlenkových obrazech vyvoláváme při rozpomínání do vědomí stíny toho, co jsme v minulosti prožili jako bezprostřední životu zkušenost. Kdo vidí stín, obrací se v myšlení ze samozřejmého vnitřního popudu k předmětu, jenž tento stín vrhá. Kdo v sobě chová vzpomínku, nemůže zaměřit pohled své duše takovým bezprostředním způsobem na zážitek, jehož ohlasem je vzpomínka. Pokud se ale skutečně zamyslí nad svým vlastním bytím, bude si muset říct, že je ve své duševní existenci sám tím, co z něho učinily zážitky, které vrhají v paměti své stíny. Ve vědomí vystupují tyto pamětní stíny, v duševním bytí *svítí*, co je v paměti *stínem*. Mrtvý stín se projevuje ve vzpomínce, živoucí bytí se projevuje v duši, ve které tato vzpomínka působí. Je jenom třeba si ujasnit tento vztah obrazů paměti ke skutečnému duševnímu životu, abychom v tomto úsilí o jasné sebepoznání pocítili, že jsme na cestě k duchovému světu.

Prostřednictvím vzpomínky hledíme na duchový prvek ve vlastní duši. Pro obyčejné vědomí nedospívá tento pohled ke skutečnému uchopení toho, na co je zaměřen. Hledíme určitým směrem, ale náš pohled se nesetkává se žádnou skutečností. Anthroposofie poukazuje na základě imaginativního poznání na tuto skutečnost. Obrací se od stínového živlu k živlu světelnému. Činí tak, když mluví o *éterném těle* člověka. Ukazuje, jak ve stínových obrazech vzpomínkových myšlenek působí fyzické tělo, jak ale v oné světelné podstatě *žije* tělo éterné.

Svým fyzickým tělem je člověk zasazen do světa smyslového, éterným tělem je zasazen do světa éterného. Ve smyslovém světě je obklopen jistým okolím; obdobné okolí má i ve světě éterném. Anthroposofie mluví o tomto okolí jako o prvním skrytém světě, v němž se člověk nachází. Je to říše *třetí hierarchie*.

Přibližme se nyní tímž způsobem, jímž jsme tak přistupovali k paměti, k *mluvě*. Tryská tak jako vzpomínka z člověka nitra. Člověk se v ní spojuje se svým bytím, jako se ve vzpomínce spojuje se svými vlastními zážitky. I ve slově žije něco, co vrhá stín. Je to silnější než to, co vrhá stín v myšlenkách paměti. Když člověk dává ve vzpomínce vnitřně svým zážitkům stínovou podobu, působí v tom celém dějství sám svým vlastním skrytým já. Je při tom, když světelná podstata vrhá stín.

I v mluvě je přítomno něco, co vrhá stín. Slova jsou stíny. Co tady svítí? Svítí tady něco silnějšího, právě slova jsou silnějšími stíny než myšlenky paměti. To, co v lidské osobnosti je s to vytvářet během pozemského života vzpomínky, není s to vytvářet slova. Těm se člověk musí učit ve spojení s jinými lidmi. Musí se toho účastnit bytost kotvící v něm hlouběji než to, co vrhá stín v jeho paměti. Anthroposofie tady mluví na

základě inspirativního poznání o těle astrálním, jako ve vztahu k paměti mluví o těle éterném. K tělu fyzickému a éternému tak přistupuje tělo astrální jako třetí článek lidské bytosti.

Ale i tento třetí článek má své kosmické okolí. Toto okolí je tvořeno *druhou hierarchií*. V lidské mluvě je dán stínový obraz této druhé hierarchie. Člověk žije v oblasti této hierarchie svým astrálním tělem.

Můžeme pokročit dále. Mluvy se člověk účastní částí své bytosti. Když mluví, uvádí své nitro do pohybu. To, čím je toto nitro obemknuto, zůstává při mluvení samo v klidu. Pohyb mluvy se vymaňuje z této části lidské bytosti, jež zůstává v klidu. Ale celý člověk se dostává do pohybu, když uvede do pohybu to, co v něm má povahu končetin. V tomto pohybu člověk není méně výrazný než ve vzpomínce a v mluvě. Vzpomínka vyjadřuje jeho zážitky, podstatou mluvy je vůbec to, že něco vyjadřuje. Tak také člověk vyjadřuje „cosi“, když uvede v pohyb celou svou bytost. To, co se takto vyjadřuje, označuje anthroposofie za další článek lidské bytosti. Z intuitivního poznání mluví o „pravém já“. I pro ně se dá najít kosmické okolí. Je to okolí první *hierarchie*.

Když člověk přistupuje k myšlenkám své paměti, setkává se s prvním svým nadmyslovým článkem, s vlastní éternou bytostí. Anthroposofie ukazuje, co tvoří její kosmické okolí. Jestliže si člověk uvědomuje sám sebe, když mluví, setkává se se svou bytostí astrální. Tu si už nemůže uvědomit v tom, co působí pouze niterně jako vzpomínka. Může ji uchopit inspirací jako to, co utváří v mluvě z duchovna fyzický proces. Mluvení je fyzický proces. Jeho základem je tvořivá činnost v oblasti druhé hierarchie.

V pohybu celého člověka je obsažena intenzivnější působnost než v mluvě. Neutváří se tu něco v člověku, utváří se tu celý člověk. Působí tady první hierarchie ve fyzicku uvedeném do utvářejícího pohybu.

Tak je možné uskutečňovat skutečné sebepoznání lidské bytosti. Ale člověk při něm nechápe pouze své vlastní já. Stupeň po stupni chápe své články: fyzické tělo, éterné tělo, astrální tělo, jáství. Ale tím, že je chápe, proniká také stupeň po stupni k vyšším světům, které náležejí jako tři říše přírodní - živočišná, rostlinná, nerostná - jakožto tři říše duchové k celku světa, v němž se rozvíjí jeho bytost.

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposojickou společnost, rozesílané z Goetheana

1. Třetí hierarchie se zjevuje jako říše bytostí ryze duchově-duševních. Je činná v tom, co člověk prožívá jen a jen niterně, duševním způsobem. Ani v éterné, ani ve fyzické oblasti by nemohly vznikat jakékoli děje, kdyby působila jen tato hierarchie. Byl by tu pouze živel duševní.
1. Druhá hierarchie se zjevuje jako říše bytostí duchově-duševních působící v éteru. Všechno éterné je zjevením druhé hierarchie. Ta se však nezjevuje přímo ve fyzicku. Její síla dosahuje jenom k dějům éterným. Existovalo by jenom duševno a éterno, kdyby působila jenom třetí a druhá hierarchie.
2. První, nejsilnější hierarchie se zjevuje jako říše duchových bytostí působící ve fyzicku. Z fyzického světa vytváří kosmos. Třetí a druhá hierarchie jsou při této činnosti bytostmi služebními.

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposojickou společnost, rozesílané z Goetheana

1. Jakmile přistoupíme k vyšším článkům lidské bytosti k tělu éternému, astrálnímu a k organizaci lidského já, jsme nuceni pátrat po vztahu člověka k duchovým

říším. Jedině organizaci fyzického těla je možné osvětlit poznatky ze tří říší fyzické přírody.

2. V éterném těle dochází k tomu, že se do lidské bytosti včleňuje inteligence kosmu. To, že se tak může dít, předpokládá činnost vesmírných bytostí, které svou společnou činností utvářejí lidské éterné tělo tak, jako fyzické síly utvářejí tělo fyzické.
3. V těle astrálním dochází k tomu, že duchový svět vtiskuje do lidské bytosti morální podněty. To, že se v lidské organizaci může uplatňovat moralita, závisí na činnosti takových bytostí, které jsou s to nejenom duchové obsahy myslit, ale i je formovat do organické podoby bytostí.

V organizaci svého já prožívá člověk sám sebe ve fyzickém těle jako bytost duchovou. K tomu, aby se tak mohlo dít, je nutná činnost bytostí, které samy žijí v duchové podobě ve fyzickém světě.